

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

03 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Ursache Petru,

judecători - Timofti Vladimir, Nicolaev Ghenadie, Alerguș Constantin și Moraru Petru,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Potlog Victor în numele inculpatului Volos Eugeniu, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014, în cauza penală privindu-1 pe

Volos Eugeniu Ion, născut la 18 septembrie 1973, originar și domiciliat în mun. Chișinău, comuna Tohatin, str. Trandafirilor, 164;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 09.12.2011-11.11.2013 (prima instanță);
2. 26.03.2014-17.12.2014 (instanța de apel);
3. 08.07.2015-03.11.2015 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința judecătoreiei Centru, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013 Volos Eugeniu a fost achitat pe art. 190 alin. (5) Cod Penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Volos Eugeniu a fost acuzat de faptul că la data de 30 iulie 2010, deținând funcția de director al SRL „Rolsi-Com”, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane în proporții deosebit de mari, aflându-se în mun. Chișinău, acționând prin înșelăciune și abuz de încredere, manifestate prin declarația că întreprinderea pe care o conduce are nevoie de cartele telefonice pentru a duce convorbiri pe serviciu, a încheiat cu SRL „Cosicon”, reprezentată de directorul acesteia, Romanciuc Silvia, contractul nr.3007/10, prin care ar fi procurat de la ultima cartele telefonice de reîncărcare ale operatorului de telefonie „ORANGE” SA și anume 1 375 cartele prepay în valoare de 20 lei fiecare, 4 879 cartele prepay în

valoare de 150 lei fiecare, 300 cartele prepay în valoare de 50 lei fiecare, 465 cartele prepay în valoare de 100 lei fiecare, 100 cartele prepay în valoare de 200 lei fiecare, 100 cartele prepay în valoare de 300 lei fiecare, 10 cartele prepay în valoare de 20 lei fiecare, care urmau a fi utilizate pentru necesitățile întreprinderii pe care o gestiona. În aceeași zi, în baza actului de predare-primire Volos Eugeniu, a primit cartelele telefonice în număr de 8459, valoarea cărora constituia 508 950 lei. După primirea cartelelor telefonice de la managerul de vânzări al SRL „Cosicon”, Barbăscumpă Valeriu, inculpatul Volos Eugeniu le-a însușit, folosindu-le în scopuri personale, prin ce a cauzat SRL „Cosicon” o daună materială în sumă de 508 950 lei.

Prima instanță și-a motivat soluția invocând că escrocheria imputată nu a avut loc, a statuat raporturi civile camuflate.

3. Sentința de achitare a fost atacată cu apel de către procurorul în secția conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale, Bacalîm Lilian, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care Volos Eugeniu să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal și condamnat la o pedeapsă sub formă de închisoare, pe un termen de 12 ani, cu executare în penitenciar de tip închis, cu admiterea integrală a acțiunii civile.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014 apelul declarat de procurorul în secția conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale, Bacalîm Lilian, a fost admis, casată sentința judecătorei Centru, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013 și pronunțată o hotărîre nouă, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează : Volos Eugeniu a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și a fost condamnat la 8 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de gestionarea mijloacelor financiare pe un termen de 3 ani.

Termenul executării pedepsei închisorii a fost calculat din momentul reținerii lui Volos Eugeniu.

Acțiunea civilă a fost admisă, încasându-se de la Volos Eugeniu în beneficiul părții vătămate „Cosicon” SRL prejudiciul material în sumă de 508950 lei.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, soluția privind achitarea lui Volos Eugeniu este neîntemeiată și contrară probelor administrate pe cauza penală vizată, or, este cert și evident demonstrată învinuirea formulată de organul de urmărire penală, astfel că instanța de fond a făcut o analiză eronată a probelor prezentate.

Vinovăția acestuia fiind dovedită prin verificarea probelor administrate de organul de urmărire penală și cercetate pe parcursul examinării cauzei, cum ar fi:

- declarațiile reprezentantului părții vătămate „Cosicon” SRL, Mitrofan Valeriu;
- declarațiile martorului Romanciuc Silvia;
- declarațiile martorului Nichifor Aurica;
- declarațiile martorului Ursu Tatiana;
- declarațiile martorului Barbăscumpă Vasile;
- procesul-verbal de examinare a documentelor și anume a contractului de vânzare cumpărare, factura de expediție și anexa la contract din 15.03.2011;
- raportul de expertiză nr.891 din 18.03.2011;
- raportul de expertiză nr. 788 din 14.04.2011;
- raportul de expertiză nr. 3437 din 28.09.2011;

Astfel, cercetînd probele administrate prin prisma prevederilor vizate mai sus, instanța de apel a considerat demonstrată integral vina inculpatului Volos Eugeniu, de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal, după semnele calificative - escrocherie, adică dobîndirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

La fel, instanța de apel a considerat că, instanța de fond eronat a constatat că transmiterea de facto a cartelelor de reîncărcare în număr de 8459, cartele în sumă totală de 508950 lei, nu ar fi avut loc, reieșind din răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale de Stat și răspunsul Inspectoratului Fiscal de Stat, precum că în perioada anului 2010, între „Cosicon” SRL și „Rolsi-Com” SRL, nu ar fi avut loc careva tranzacții, or, în cazul de față tranzacția de iure și de facto a avut loc, iar neînregistrarea și/sau nedeclararea acesteia la organele abilitate cu control financiar-fiscal, nu poate constitui temei de a considera că tranzacția nu a avut loc.

Instanța de apel a reținut că, instanța de fond eronat și mult prea pripit a conchis că infracțiunea de escrocherie nu a avut loc, or, transmiterea de facto a cartelelor de reîncărcare a fost confirmată integral prin probele administrate și cercetate supra. La fel, instanța de fond eronat și mult prea pripit a analizat critic declarațiile martorului Barbăscumpă Vasile, precum că acesta nu ar fi răspuns concret dacă ștampila de pe contract a fost originală și dacă ar fi văzut actele specificate în cauză, or, martorul a confirmat cu certitudine transmiterea bunurilor către inculpatul Volos Eugeniu, astfel că declarațiile acestuia coroborează cu declarațiile celorlalți martori și probe administrate, iar faptul că martorul nu-și amintește unele lucruri, nu poate constitui temei de apreciere critică a acestor declarații, avînd în vedere perioada de cînd a fost comisă infracțiunea.

Instanța de apel a statuat că pronunțarea unei sentințe de achitare contravine totalmente situației de fapt, or, probele administrate și cercetate pe parcursul judecării cauzei în instanța de fond și apel, denotă clar și evident existența în acțiunile inculpatului a infracțiunii de escrocherie, cu cauzare de daune în proporții deosebit de mari.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de avocatul Potlog Victor în numele inculpatului Volos Eugeniu, prin care, indicînd temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013, prin care Volos Eugeniu a fost achitat din motivul lipsei faptei de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și anularea tuturor măsurilor de asigurare. În motivarea recursului recurentul invocă că a fost încălcat dreptul inculpatului și la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO.

La fel, se invocă următoarele motive :

- la emiterea deciziei instanța de apel a încălcat cerințele art. 384 alin. (3), (4) și art. 415 alin. (2) pct.1 Cod de procedură penală;
- instanța de apel a pronunțat o hotărîre de condamnare în baza probelor care nu au fost cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, sentința fiind de achitare. Este vorba de declarațiile martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile, care sunt martorii acuzării și declarațiile lor de la ancheta preliminară sunt acuzatorii, atunci cînd în ședințele instanței de fond martorii dați nu au putut confirma declarațiile inițiale și acest fapt a servit în mare parte drept temei pentru a emite o sentință de achitare. Instanța de apel nu era în drept conform normei legale să pronunțe o hotărîre de condamnare fără audierea martorilor acuzării, fiind încălcat art.6 CEDO;
- instanța de apel a ignorat înscrisul prezentat de către apărare în ședința instanței de apel, care incontestabil confirmă faptele și argumentele lui Volos Eugeniu, invocate de el și în instanța de fond și în instanța de apel despre inexistența infracțiunii incriminate și despre inexistența posibilității reale de a comite acțiunile incriminate;
- instanța de apel a ignorat și faptul constatat în ședința instanței de fond, că martorul Nichifor Aurica este soția lui Nichifor Adrian și este contabil șef și la întreprinderea SRL „Rolsi-Com” și la întreprinderea SRL „Cosicon”, iar sora dreaptă a lui Nichifor Adrian – Romanciuc Silvia este administratorul SRL „Cosicon”;
- instanța de apel a ignorat motivul răzbunării lui Nichifor Adrian, confirmat prin copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 septembrie 2014 (f.d. 41-45, vol. III), prin care Nichifor Adrian este condamnat în baza art. 314 alin. (1) Cod penal – constrîngerea de a face declarații mincinoase, iar Volos Eugeniu este parte vătămată fiind constrîns și amenințat de a face declarații mincinoase;
- inculpatul Volos Eugeniu nu a dispus nicicînd de ștampila întreprinderii, lui nu i-au fost încredințate bunuri;
- plîngerea la organele de drept a fost depusă pe 01 noiembrie 2010 de către Nichifor Aurica și Romanciuc Silvia, pe cînd achitarea pentru cartele urma să înceapă de pe

16 noiembrie 2010 conform contractului;

- la 07 iunie 2010 inculpatul Volos Eugeniu a depus cerere de concediere și din 17 iunie 2010 el nu a mai activat în SRL „Rolsi-Com”;
- este dosar fabricat în scop de răzbunare a lui Nichifor Adrian pe el, pentru condamnare în baza art.314 alin. (1) Cod penal, unde inculpatul Volos Eugeniu la denunțat pe fostul său patron, care și în prezent îl amenință.

6. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează, că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Reieșind din prevederile art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu prevederile art.415 alin.(2¹) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, poate adopta decizia de admitere a apelului, casînd sentința parțial sau total, rejudeca cauza și pronunța o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Potrivit dispozițiilor art.417 alin.(1) pct.8) din același cod, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept, care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform art.419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță.

Prin Hotărîrile Curții Europene pentru Drepturile Omului (CEDO) în cauzele Popovici împotriva Republicii Moldova din 27 noiembrie 2007, Spînu împotriva României din 29 aprilie 2008, CEDO a constatat ca încălcare a prevederilor art.6 § 1 ale Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale din 04 noiembrie 1950, rejudecarea cauzelor fără a examina probele învinuirii în prezența inculpatului, fără a se audia personal inculpatul și fără să fi fost audiat măcar martorul acuzării, într-o ședință publică cu scopul de a asigura procedura contradictorie.

Potrivit sentinței, prima instanță l-a achitat pe Volos Eugeniu pe învinuirea adusă în baza art.190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, întemeindu-și soluția pe probele descrise în sentință și cercetate în ședința de judecată, cum sunt - declarațiile martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile, declarațiile inculpatului Volos Eugeniu și actele scrise.

Procurorul în susținerea apelului, a invocat că achitarea lui Volos Eugeniu este neîntemeiată, deoarece probele administrate în timpul urmăririi penale, și anume declarațiile martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile cert confirmă vinovăția acestuia. Instanța de apel, admițând apelul procurorului, a casat sentința de achitare a lui Volos Eugeniu și, rejudecând cauza, a pronunțat o nouă hotărâre de condamnare a acestuia conform învinuirii înaintate, în baza aceluiași probe examinate de către prima instanță, limitându-se doar la citirea acestora. Procurorul a solicitat (f. d. 54, vol. III) audierea din nou în instanța de apel a martorilor Romanciuc Silvia, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile, declarațiile cărora constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului, dar nu a reușit să asigure prezența lor pentru a fi audiați. Astfel, nu s-au respectat prevederile art.415 alin.(2¹) Cod de procedură penală și jurisprudența CEDO.

Colegiul penal lărgit atestă că, pentru un probatoriu legal la pronunțarea unei hotărâri de condamnare a inculpatului după o sentință de achitare, declarațiile acuzatorii ale părților vătămate și a martorilor urmau a fi obținute cu respectarea principiilor nemijlocirii, oralității și contradictorialității judecării cauzei, ce nu s-a realizat în speța dată.

Totodată, Colegiul penal lărgit constată, că dînd apreciere probelor examinate în prima instanță, ultima amănunțit a descris în sentință motivele care au dus la concluzia de achitare, de apreciere critică a unor probe cum sunt : declarațiile martorilor Barbăscumpă Vasile (f.d. 205, vol. II); Nichifor Aurica (f.d. 205-206, vol. II); Romanciuc Silvia (f.d. 206, vol. II), statuînd camuflarea unor raporturi civile.

Instanța de apel, avînd cumulul de probe descrise, analizate și apreciate în sentință, care au dus la achitarea inculpatului, admițând apelul procurorului, cu rejudecarea cauzei și adoptînd o soluție de condamnare în baza aceluiași probe, urma să facă o analiză – apreciere proprie a acestor probe, indicînd motivele care au dus la reaprecierea acestor probe, cum și unde la concret a greșit prima instanță apreciînd aceste probe.

Analizînd motivele indicate în decizia atacată (f.d. 67-69, vol. III), care au dus la reaprecierea probelor, instanța de recurs constată că au rămas fără o motivare clară următoarele motive și concluzii indicate în sentință cum sunt :

- potrivit pct.3 din contractul nr. 3007/10 din 30 iulie 2010 încheiat între SRL „Cosicon” și SRL „Rolsi-Com”, executarea contractului de către SRL „Rolsi-Com” urma să înceapă din data de 16 noiembrie 2010, iar faptul că SRL „Cosicon” la 01 noiembrie 2010 a denunțat pretinsa ilegalitate produsă în interiorul acestui contract, denotă o dată în plus că sesizarea făcută față de organele de drept a urmărit scopul intimidării lui Volos Eugeniu și nu a aflării adevărului (f.d.206, vol. II);

- că martorul Barbăscumpă Vasile nu a putut răspunde instanței dacă suma indicată în pretinsul act corespundea cu suma cartelelor predate, nu a putut răspunde care a fost modul de transmitere a cartelelor, a răspuns că nu ține minte de la cine primea SRL „Rolsi-Com” aceste cartele, astfel, lipsesc mai multe criterii pentru a fi considerate valabile declarațiile (f.d. 205, vol.II);
- declarațiile cet. Nichifor Aurica au fost lipsite de relevanță, ultima nefiind în stare să repete declarațiile date la urmărirea penală, confirmându-le doar parțial (f.d. 206, vol. II);
- declarațiile cet. Romanciuc Silvia sunt apreciate critic, reieșind din legătura de rudenie cu Nichifor Adrian și Nichifor Aurica, faptul că Romanciuc Silvia a fost factorul de decizie în ambele firme, atât în firma SRL „Rolsi-Com” cât și în SRL „Cosicon”. Totodată acest martor la urmărirea penală a relatat scopul pentru care ar fi petrecută tranzacția cu cartelele de telefonie mobilă, fiindcă nu putea procura materiale de construcție SRL „Cosicon”, deoarece nu avea înregistrarea de plătitor TVA (f.d. 206, vol. II), camuflând astfel raporturi civile.

Colegiul penal lărgit mai invocă, că instanța de apel pentru a stabili adevărul nu s-a pronunțat și pe motivele :

- că fiind interogat în instanța de apel (f.d. 48, vol. III), inculpatul Volos Eugeniu a declarat că din 07 iunie 2010 nu mai activa la întreprindere, era un simplu administartor, nu era conducătorul firmei. În recipisa (f.d. 248, vol. I) din 20 aprilie 2011 este indicat, că inculpatul Volos Eugeniu a primit cererea din 07 iunie 2010 în original despre concedierea din propria inițiativă, despre această cerere se invocă și în procesul-verbal de ridicare din 01 aprilie 2011 (f.d 245, vol. I); prin declarațiile martorului Oprea Olga (f.d 145, vol.I) din 20 aprilie 2011, se confirmă că sub N10/10 din 07 iunie 2010 a fost înregistrată această cerere;
- potrivit originalului contractului N3007/10 din 30 iulie 2010 (f.d 217-219, vol.I) se vede că după capitolul X – Dispoziții finale, îndată merge capitolul XIV – Rechizitele și semnăturile părților, nu-i răspuns unde-s capitolele XI, XII, XIII. În capitolul III al acestui contract, în art. 3 este stipulat că suma de 508950 lei va fi achitată **în rate începînd cu data de 16 noiembrie 2010**. Nu-i răspuns unde-i graficul cu ratele stabilite pentru achitare.

Colegiul penal lărgit mai constată, că instanța de apel nu s-a pronunțat și asupra înscrisului prezentat în instanța de apel de apărător - copia Deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 septembrie 2014 prin care a fost lăsată în vigoare sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 26 martie 2014 prin care Nichifor Andrian, fondatorul întreprinderii „Rolsi-Com” SRL și „Cosicom” SRL, care este și soțul martorului Nichifor Aurica și frate drept al martorului Romanciuc Silvia a fost condamnat în baza art.314

alin. (1) Cod penal, adică constrângerea de a face declarații mincinoase pentru faptul că „el conștientizând faptul că subalternul său Volos Eugeniu, care activa în cadrul companiei nominalizate, în calitate de director, se afla în dependență materială și de serviciu față de el, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale și impactul lor referitor la reținerea lui Stepuleac Anatol, în cauza penală nr. 2009038033, intenționat, având scopul fortificării probatoriu de acuzare, la constrâns psihic pe Volos Eugeniu, sub riscul de a pierde serviciu, precum și a-i fi cauzate leziuni corporale lui și familiei sale, de a da declarații mincinoase de învinuire a lui Stepuleac Anatolii în comiterea organizării și conducerii dezordinelor în masă, însoțite de dezorganizarea activității normale a transportului, instituțiilor, precum și însoțite de opunerea de rezistență organelor de ocrotire a normelor de drept, care au avut loc la 07 aprilie 2009 ” (f.d.41, vol. III), care precum că a servit motiv de intentare a acestui dosar.

Analizând temeiurile pentru recurs invocate, Colegiul penal lărgit consideră, că și-au găsit confirmarea temeiurile pentru recurs, prevăzute de art.427 alin. (1) pct. 6 Cod de procedură penală – cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și încălcarea dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CEDO.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, în cazul în care instanța de recurs constată erori de drept ce sînt temei de recurs și acestea nu pot fi corectate de instanța de recurs, aceasta dispune casarea hotărîrii atacate și rejudecarea cauzei de către instanța a cărei hotărîre se casează.

În speța examinată Colegiul penal lărgit consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de motivele indicate în prezenta decizie, care au servit temei de casare a deciziei, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, să judece apelul procurorului din punct de vedere al stării de fapt și de drept, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și să pronunțe o hotărîre legală și întemeiată.

Reieșind din faptul că casînd sentința de condamnare se va reveni la situația de existență a sentinței de achitare a inculpatului Volos Eugeniu, Colegiul penal lărgit consideră că urmează a fi dispusă și eliberarea inculpatului Volos Eugeniu din penitenciar.

7. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Potlog Victor în numele inculpatului Volos Eugeniu, casează total decizia Curții de Apel Chișinău din 17

decembrie 2014, în cauza penală privindu-l pe **Volos Eugeniu Ion**, cu dispunerea rejudecării cauzei în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Volos Eugeniu Ion urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă în privința lui nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau nu execută pedeapsă penală în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu este supusă căilor de atac. Pronunțată integral la **03 decembrie 2015**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Nicolaev Ghenadie

Alerguș Constantin

Moraru Petru